

JAK DOBŘE ZNÁŠ ČESKÉ BANKOVKY?

Plán vyučovací hodiny (č. 1)

TÉMA VYUČOVACÍ HODINY:

Jak dobře znáš české bankovky?

VĚK ŽÁKŮ:

využití podle úrovně žáků (doporučení 6. až 8. třída)

ČASOVÁ DOTACE:

1 – 2 vyučovací hodiny

POTŘEBNÉ MATERIÁLY:

okopírovaný pracovní list pro každého žáka, do každé skupiny jeden okopírovaný list se vzory bankovek. Na stránkách ČNB (www.cnb.cz – sekce bankovky) jsou uvedeny a popsány veškeré ochranné prvky společně se znaky pro nevidomé.

CÍLE HODINY:

žáci budou umět vyjmenovat funkce peněz, vysvětlit, co je ČNB a co je to emisní politika, žáci se seznámí s opatřeními proti padělání bankovek, prohloubí si znalost českých bankovek, zamyslí se nad hodnotou jednotlivých bankovek.

FORMY A METODY:

práce s celou třídou, skupinová práce (cca 4-5 žáků ve skupině), názorné ukázky ochranných prvků a prvků pro nevidomé na vybraných bankovkách.

KLÍČOVÁ SLOVA:

funkce peněz, bankovky, ČNB, emisní politika, ochranné prvky, padělání, znaky pro nevidomé či slabozraké, hodnota bankovek, hodnota peněz.

Pracovní list pro žáky (č.1)

ÚKOL Č. 1: UHODNEŠ, O JAKÉ BANKOVKY SE JEDNÁ?

A) Bankovka je hezká, když je na ní Česká! Co je to za bankovku?

B) Za tři kousky s Otcem vlasti, koupíš si i vonné masti. Kolik stojí masti?

C) Škola, to je rod ženský, hrou ji kázal.... Komenský. Na které bankovce ho najdeme?

D) Na starý auto sportácký, stačí nám čtyři Palacký? Kolik nás stojí auto?

E) Že babička byla zlatá žena, o tom psala.... Němcová Božena. Která je to bankovka?

F) Není to náhoda, že nejcennější je bankovka s Tatíčkem národa. Jaká je to bankovka?

ÚKOL Č. 2: NA DVOUTISÍCOVÉ BANKOVCE JE VYOBRAZENA?

A) Eliška Přemyslovna

B) Ema Destiniová

C) Karolína Světlá

ÚKOL Č. 3: NAJDI NA BANKOVCE ALESPŮŇ 5 OCHRANNÝCH PRVKŮ:

OCHRANNÝ PRVEK Č.1	
OCHRANNÝ PRVEK Č.2	
OCHRANNÝ PRVEK Č.3	
OCHRANNÝ PRVEK Č.4	
OCHRANNÝ PRVEK Č.5	
OCHRANNÝ PRVEK Č.6	
OCHRANNÝ PRVEK Č.7	
OCHRANNÝ PRVEK Č.8	

CO JE PODLE TEBE SMYSLEM OCHRANNÝCH PRVKŮ?

ÚKOL Č. 4: PODLE ČEHO POZNÁ NEVIDOMÝ NEBO SLABOZRAKÝ ČLOVĚK, JAKOU BANKOVKU DRŽÍ V RUCE?

ÚKOL Č. 5: ZAMYSLI SE, JAKÉ 3 VĚCI SI MŮŽEŠ KOUPIT ZA JEDNOTLIVÉ BANKOVKY? UVEĎ PŘÍKLADY:

ZA 100 Kč	
ZA 500 Kč	
ZA 2000 Kč	

Metodické pokyny pro pracovní list č. 1 (Jak dobře znáš české bankovky?)

UVÁDÍME POUZE MOŽNÝ POSTUP VYUČOVACÍ HODINY. VYUČUJÍCÍ MŮŽE VYUŽÍT PRACOVNÍ LIST PODLE SVÉHO UVÁŽENÍ. VYUČUJÍCÍ MŮŽE BĚHEM HODINY PRACOVAT I S DALŠÍMI KLÍČOVÝMI SLOVY ČI VYUŽÍT JEN NĚKTERÁ CVIČENÍ Z PRACOVNÍHO LISTU.

Doporučujeme zahájit hodinu krátkou aktivitou, na základě které by si měli žáci uvědomit, proč vlastně vznikly peníze a co je jejich podstatou. Každý žák si na papír napíše jednu věc, kterou by si rád pořídil, a na druhý papír jednu, kterou nabízí. Poté žáci na tabuli nebo na nějaké jiné viditelné místo připevní papír s věcí, kterou požadují a druhý s věcí, kterou nabízí (cena předmětů by měla být max. 3000 Kč, cena nabízeného a požadovaného předmětu by měla být řádově – zhruba podobná). Jako když si podávají inzerát „koupím to a to, prodám to a to“. Následně se žáci pokouší získat věc, o kterou mají zájem. Např. žák, který nabízí kolečkové brusle, uvidí inzerát na hodinky. O hodinky má zájem, a zeptá se proto třídy, kdo nabízí vodotěsné hodinky? Ozve se žák, který nabízí hodinky a chce tenisovou raketu. Teď je na něm, zda je žákovi, který o ně má zájem, vyměnit za brusle nebo ne, i když původně chtěl tenisovou raketu. Žáci by měli postupně dospět k tomu, že je velmi složité vyměňovat věci za jiné, protože některé z nich vlastně ani nechťejí. Právě proto, abychom si mohli pořídít to, o co máme opravdu zájem, potřebujeme peníze.

Učitel může pro zajímavost přidat krátkou historii o penězích.

HISTORIE PENĚŽ:

Už na počátku civilizace lidé potřebovali směřovat různé zboží. Nejjednodušší bylo vyměňovat věci stejné hodnoty. Tento způsob byl ale nevýhodný, protože bylo potřeba najít někoho, kdo nabízel danou věc a zároveň byl ochoten přijmout protihodnotu. Časem byl tedy příchod peněz jako prostředku směny nutný. Nejprve byly používány jako peníze věci, které byly žádané a nebyl problém je vyměnit za jakékoliv zboží, například dobytek, sůl, kožešiny, později plátano. Slované používali plátěné šátečky, odtud máme nejspíš sloveso platit. Nejdůležitější roli v obchodě získaly časem kovy. Byly trvanlivé, tvárné a daly se dělit na menší části. Nejvíce se prosadilo zlato a stříbro. Jejich výskyt je poměrně vzácný, a proto mají velkou hodnotu.

Papírové peníze začali používat Číňané v 10. století. Kovové mince byly těžké a při vyšších částkách bylo jejich používání nepraktické. Lidé si proto mince uschovali u obchodníků, kteří jim vydávali ručně psané potvrzení, že jsou peníze u nich uloženy. Později začal stát vydávat podobné stvrzenky v pevně stanovených hodnotách. V Evropě se bankovky objevily v 17. století ve Švédsku. Hodnota bankovek byla daná množstvím zlata, které bylo v bance uloženo. Každá bankovka musela být na požádání vyplacena v kovu. Ve 20. století se od krytí bankovek zlatem upouštělo. Jako peníze už neslouží kov v bance uschovaný, ale samotné bankovky tištěné centrální bankou.

Učitel může nyní položit otázku, zda mají žáci s sebou peněženku. Pokud ano, co mají v peněžence (peníze, fotky, vizitky, účet z obchodu). Pravděpodobně žáci zmíní peníze a na to učitel naváže téma hodiny. Učitel zjistí, zda umí žáci vysvětlit, k čemu peníze slouží, jaký je jejich význam, jaké funkce plní. Kde jsou peníze vydávány a kde jsou poškozené či již vyřazené bankovky zlikvidovány.

Peníze mají tyto funkce: prostředek směny - platidlo, míra hodnot, uchovatelé hodnot.

Peníze vydává centrální (emisní) banka – v České republice plní funkci c.b. Česká národní banka. Tím plní emisní funkci, tzn. jako jediná banka v ČR vydává nové a stahuje poškozené, znehodnocené či neplatné bankovky a mince. Více na www.cnb.cz

Po uvedení tématu učitel rozdělí žáky do skupin (4-5 žáků ve skupině), rozdá každému žákovi pracovní list a do každé skupiny rozdá okopírované vzory bankovek. Každá skupina si vybere bankovku, s kterou bude pracovat a na které bude hledat prvky. Učitel monitoruje, čím je bankovka, aby předešel možným zmatkům. Žáci začnou ve skupinách doplňovat pracovní list až po úkol č. 3 včetně. Poté učitel vyzve z každé skupiny jednoho, který prezentuje odpovědi.

- KEY**
- Anežka Česká - 50 Kč
 - Karel IV. - 100 Kč
 - Jan Ámos Komenský - 200 Kč
 - Božena Němcová - 500 Kč
 - František Palacký - 1000 Kč
 - Ema Destiniová - 2000 Kč
 - T.G.M. - 5000 Kč

- KEY**
1. Lokální stupňovitý vodoznak
 2. Ochranný okénkový proužek s mikrotextem
 3. Ochranná vlákna
 4. Soutisková značka v podobě písmen „ČR“, část viditelná na lici, v průhledu viditelná celá
 5. Skrytý obrazec „5000“
 6. Opticky proměnlivá barva
 7. Iridiscentní pruh - dvoubarevný, při sklopení zlatý a fialový nádech, vzorovaný s opakujícími se čtveřicemi lipo-
vých listů a s negativními čísly 5000
 8. Mikrotext

Hmatové značky
pro nevidomé
a slabozraké

-tři vodorovné
pruhy

Ne všechny tyto ochranné prvky najdeme na všech bankovkách, např. prvky č. 6, 7 nenajdeme na bankovkách v hodnotě 50, 100, 200 Kč.

Učitel žáky vyzve, aby se zamysleli nad úkolem č. 4, a motivuje žáky, aby co nejrychleji našli hledaný znak.

- KEY**
- 50 Kč – tři kolečka nad sebou
 - 100 Kč – jeden svislý pruh
 - 200 Kč – dva svislé pruhy
 - 500 Kč – tři svislé pruhy
 - 1000 Kč – jeden vodorovný pruh
 - 2000 Kč – dva vodorovné pruhy
 - 5000 Kč – tři vodorovné pruhy

Úkol č. 5 lze řešit znovu ve skupinách, ale i v rámci celé třídy. Navrhnuté odpovědi žáků pak lze vypsát na tabuli a společně prodiskutovat, zda opravdu vybranou věc za danou bankovku koupíme.

SHRNUTÍ HODINY:

Učitel upozorní žáky na fakt, že se právě naučili, jak poznat, zda je bankovka padělaná, a že je teď jen tak někdo neošidí. Zároveň budou znát funkce peněz, pojem ČNB a zamyslí se nad hodnotou jednotlivých bankovek.